

Парафія свт. Кірыла Тураўскага, г.Львов

Складзены айцом дыяканам Сяргіем Горбікам

**КАРОТКІ СЛОЎНІК
МАЛАЗРАЗУМСЛЫХ СЛОВАЎ І
ВЫРАЗЛУ
ЦАРКОЎНАСЛАВЯНСКАЕ МОВЫ**

А

АБИЕ – у тую ж гадзіну, адразу

АЗ – я

АКАФИСТ – "нясядальны", – малітва ў часе чытаньня якой не сядзяць.

АМОЖЕ – куды

АЩЕ – калі, жадаючы.

АЩЕ-БО – калі

АЩЕ-УБО – калі ж

Б

БЕ – ён быў, яна была, яно было.

БЕЗВЕСТНЫЙ – невядомы.

БЕЗМЕСТНЫЙ – непрыстойны.

БЕЗПРИКЛАДНЫЙ – бязпрыкладны, непараўнальны.

БЕСТЕ – вы былі

БЕХ – я быў, была

БЕХОМ – мы былі

БЕХУ – яны былі

БЕША – яны былі

БЛАГОСТЫНЯ – добро, міласэрднасць, праўда

БЛАГОУТРОБІЕ – міласэрднасць, добрата сэрца

БЛАЖЕ – добры.

БЛАЖИТИ – славіць, усхваляць

БО – бо, патаму што.

БОГОЛЕПНО – годна Бога

БРАНЬ – вайна

БУДИ – будзь

БЫСТЕ – вы былі

БЫСТЬ – ён быў, яна была, яно было

БЫХ – я быў, была

БЫХОМ – мы былі

БЯШЕ – ён быў

БЯХУ – яны былі

В

ВАИЯ – галіна

ВАРВАР – чужынец

ВАРИТИ – папярэднічаць

ВАСИЛИСК – зъмяюка

ВЕЛИЙ – вялікі

ВЕЛИЦЕЙ – вялікай

ВЕЛИЯ – вялікая

ВЕЛЬМИ – вельмі.

ВЕМ – ведаю.

ВЕСИ – ведаеш.

ВЕСЬ – вёска.

ВЕТИЯ, ВИТИЯ – добры аратар, дабравеснік, прапаведнік.

ВЗЫГРАТИ – моцна ўзрадывацца.

ВИССОН – кштоўная вопратка пурпурнага колеру.

В КНИЗЕ ЖИВОТНЕЙ – у кнізе жыцьця.

ВКУПЕ – разам

ВЛАДЫЦЕ – Уладыцы.

ВНЕГДА – калі.

В НЮЖЕ – у якую

В НЯЖЕ – у якія.

ВО ЕЖЕ – каб

ВОИ – ваяры, армія.

В ОНЬЖЕ – у які.

ВОНЯ – пах, водар

ВСКУЮ – навошта, дзеля чаго.

ВСПЯТЬ – назад

В СТРАСЕ – у жаху.

ВСУЕ – дарэмна.

ВСЯ – усі

ВСЯЧЕСКАЯ – усе, усіх.

ВЫНУ – заўсёды.

Г

ГЛАС – 1) голас; 2) дзін з васьмі напеваў царкоўных съпеваў

ГЛУМИТИСЯ – разважаць; здзекавацца.

ГОБЗОВАНИЕ – багацце, шматплодзьдзя.

ГОРЕ – верх

ГОРЕЕ – вышей; горш

ГОСПОДЕВІ – Госпаду

ГРЕСЕ – грэху.

Д

ДА БЫХ АЗ ОТСЕЛЕ ПРЕСТАЛ – каб я з гэтага часу перастаў.

ДА ДОВЛЕЕТ – хай будзе дастатковая.

ДАСИ – дасі.

ДЕЛЯ – дзеля

ДЕСНИЦА – правая рука

ДЕСНЫЙ – правы

ДЕТЕЛЬ – справа, дзеяльнасць.

ДЛАНЬ – далонь.

ДНЕСЬ – сёняня.

ДОБРОТА – добрыя якасці, прыгажосць

ДОВЛЕЕТ – дастаткова.

ДОГМАТИК – песня ў гонар Богародзіцы, якая зъмішчае

дагматычнае вучэнье аб Сыне Боскам Ісусе Хрысьце

ДОЛЕ – унізе, у апраметнай.

ДОЛЖНИКОМ – даўжнікам.

ДОНДЕЖЕ – датуль, пакуль.

ДРЕВЛЕ – некалі, калісьці, у старажытнасці

ДУШЕ – дух

ДЩЕРЬ – дачка

Е

Е – яго

ЕГДА – калі; у то час як.

ЕГОЖЕ – якога.

ЕДА – няўжо; хіба

ЕДА КАКО – каб не

ЕЖЕ – якое; каб. Часам не перакладаецца на беларускую мову

ЕЙ – так

ЕЛИКИЙ – колькі

ЕЛИЦЫ – тыя, якія.

ЕММАНУИЛ – "з намі Бог"

ЕРОДИЙ – чапля, бусел

ЕСИ – ты ёсьць

ЕСМЬ – я ёсьць

ЕХИДНА – атрутная жывёліна; зъмяя.

Ж

ЖИВОТ – жыцьцё.

ЖИВЫЙ – які жыве.

ЖРЕТИ – прыносіць ахвяру.

З

ЗАКОНОПОЛОЖИТИ – паказваць шлях закона.

ЗАНЕ – бо, таму што.

ЗАНЕЖЕ – бо, таму як, таму што.

ЗЕЛИЕ – зеляніна, трава.

ЗЕЛО – вельмі.

ЗРАК – выгляд, выява, твар.

ЗРЯ – бачачы

И

И – яго

ИДЕЖЕ – там, дзе

ИЖЕ – які, якія, што, той, дзе. Часам не перакладаецца на беларускую мову.

ИЗВЕСТВОВАТИ – съцвярджаць, съведчыць.

ИЗВЕСТНО – пэўна, цвёрда.

ИЗРЯДНО – асабліва.

ИКОС – гл.. кандақ.

ИМЖЕ – тым, тыя; які, якім.

ИМЯ РЕК – "назаві імя"

ИН – іншы

ИНОГДА – калісьць.

ИРМОС – пачатковая песня кожнай песні канону. Звычайна ўтрымоўвае старазапаветныя правобразы

ИСКОНИ – спрадвеку.

ИСПЕРВА – з старажытнасці, з пачатку

ИСПОВЕДАНИЕ – спавядання, прылюднае прызнанне

ИССОП – трава, з якой робяцца крапіла.

ИСТОЩАТИ – спусташаць, руйнаваць.

ИХЖЕ – якіх

К

КАМО – куды

КАНОН – съпеў у гонар съвята або съвятога. Звычайна складаецца з дзеўці песен (дакладней - з восьмі, таму што.

другая песня апускаецца - яна бывае ў вялікапосных

канонах), якія зъмяшчаюць ірмас і складзеныя па узоры ірмаса
трапары
КАЯЖДО – кожная
КИЙДО – кожны, -ая, -ае
КОЕЖДО – кожнае
КОЕГОЖДО – кожнага.
КОЛЕСНИЦЕГОНИТЕЛЬ – кіруочы калясьніцай.
КОЛЬКРАТЫ – колька разоў.
КОНДАК – кароткі съпеў, які выкладае сэнс съвята альбо што
зъмяшчае хвалу съвятому; больш вялізны съпеў такога ж тыпу
завецца ікасам.
КОСНЕТИ – марудзіць
КОСНО – марудна, павольна
КРИН – лілея.
КРОМЕ – па-за
КРОМЕШНИЙ – зънешні
КУПИНА – куст, хмызняк
КУСТОДИЯ – ахова, ахарона.
КУЩА – намёт.

Л

ЛАНИТА – шчака.
ЛЕНТИОН – рушнік.
ЛЕПОТА – прыгажосць, пышнасць.
ЛЕПТА – дробная медная манета. Дзъве лепты - дзъве манеты
ЛЕСТЬ – мана.
ЛИШНЕ – больш, больш таго.
ЛОЖ – ілжывы
ЛУКАВОЕ – злоя

М

МАМОНА – багацьця
МЕНЕ – мене.
МЕРТВЫЕ ВЕКА – даўно памёрлыя.
МЕССИЯ – памазанік, абраны Богам.
МЕСТНИК – зласьлівы помсьціцель
МИ – мне
МИЛОТЬ – верхняя ваўняная вопратка, плашч.
МНОГОЧАСТНЕ – шмат разаў
МОЕЯ – маёй

МОЯ – мои
МШЕЛОИМСТВО – корыстолюбие
МЯ – мяне

Н

НАИПАЧЕ – асабліва ж
НАКАЗАНИЕ – навучаньня, асьвета.
НАКАЗУЯ – навучая
НАЛЯЦАТИ – напружваць
НАНЬ – на яго
НАПРАСНО – нечакана.
НАШЕЯ – нашай
НЕВЕЧЕРНИЙ СВЕТ – заўсёды съветлы, незаходзячы, вечны
НЕ КТОМУ – болей не
НЕ ЛЕТЬ – нельга, немагчыма, не належыць.
НЕПОДОБНЫЙ – няварты, непрыстойны.
НЕПІШЕВАТИ – прыдумляць
НЕПІШЕВАТИ ВИНЫ О ГРЕСЕХ – прыдумляць выбачэнныі
сваім грахам, шукаць чыннікі, якія апраўдваюць грэх.
НЕСТЬ – на ёсьць
НЕСЫТЫЙ – сквапны, напышлівы.
НИЖЕ – і не, таксама не.
НИКОЛИЖЕ – ніколі.
НИЦ – уніз, тварам на зямлю.
НИЧТОЖЕ ВЕЛИЕ – нічога асаблівага.
НИЧТОЖЕ ДИВНО – нічога дзіўнага.
НЫ – нас
НЫНЕ – зараз
НЫРИЩЕ – нара, разваліны будынка.

О

ОБАЧЕ – аднак, але
ОБЕТШАТИ – знясілець, згрыбець.
ОБИНУТИСЯ – адступіць ад чаго-нယбудзь; НЕ ОБИНУТИСЯ
– адважна паступаць, не адступаць. **ОБЛАДАТИ** – мець,
уладарыць.
ОБОЮДУ – з аднаго і з іншага боку
ОДЕРЖАТИ – акружваць
ОДЕСНУЮ – з правага (боку).
ОДИГИТРИЯ – шляхакіроўца.

ОДР – пасьцель, ложак.
 ОКАЯННЫЙ – бедны, няшчасны, пакутлівы.
 ОКОРМЛЯТИ – кіраваць.
 ОКРЕСТ – вакол.
 ОЛЕ – усклік, які выказвае здзіўленыне альбо скруху.
 ОМЕТЫ – края вопраткі
 ОНАГР – дзікі асел
 ОНЕХ – тых.
 ОН ПОЛ – іншы бок.
 ОНУ – ту
 ОТРЕВАТИ – адштурхваць.
 ОТЧАЯННЫЙ – які страціў усякую надзею.
 ОЧЕРВЛЕННЫЙ – афарбаваны ў барвовы колер.
 ОЧИМА – вачамі.
 ОШУЮЮ – зълева .

П

ПАКИ – яшчэ, зноў.
 ПАЧЕ – больш, вышэй, найвышэй, лепш
 ПЕРСИ – грудзі жаночыя
 ПЛЕНИЦЫ – сеткі
 ПЛЕЩИ – плечы, рамёны.
 ПОГИБОХ – загінуў.
 ПОГЛУМИТИСЯ – разважаць; зъдзекавацца
 ПОДАСИ – падашь
 ПОЖРАТИ – зъдзясъняць ахвяру.
 ПОЖРУ – зъдзясъню ахвяру.
 ПОЗОР – глядzelішча.
 ПОЛУДЕННЫЙ – які бывае апоўдні; паўднёвы.
 ПОМАВАТИ – даць знак
 ПОМОЗИ – дапамагі.
 ПОНЕ – хоць, прынамсі.
 ПОНОС – зънеслаўленыне
 ПОНТ – мора
 ПРАДЕДНИЙ – прабацькоўскі.
 ПРЕВЫСПРЕННЫЙ – зъмешчаны вышэй усяго.
 ПРЕДВАРИТИ – папярэдзіць, стаць альбо зрабіць раней
 ПРЕДСТОЯЙ – прадстоячы, стаяць прад нейчым.
 ПРЕЗИРАТИ – не глядзець, не надаваць значэныні, не прымячаць.

ПРЕЛЕСТЬ – спакушэнье.
 ПРЕЛОЖЕНИЕ ОСЕНЕНИЕ – цень, лёгкае падабенства
 нясталасьці.
 ПРЕМЕНЕНИЕ – перамена, зъменлівасць.
 ПРЕПОЛОВИТИ – дасягнуць паловы.
 ПРИЗИРАТИ – зважаць, добразычліва глядзець.
 ПРИСНО – заўсёды.
 ПРОБАВИТИ – працягнуць, падоўжыць.
 ПРОСВЕЦТАЙ – асьветнік, навучаючы, асьвячаючы.
 ПРОСТЫЙ – прамы, правы, просты.

Р

РАВНОДУШНЫЙ – аднадушны.
 РАЗВЕ – апрача.
 РАЗРЕШАТИ – развязваць.
 РЕВНОВАНИЕ – зайдзрасць.
 РЕКЛЕСИ – (ты) вымавіў
 РЕХ – (я) прамовіў
 РОГ – сымбалъ моць і славы.
 РУКАМА – (двумя) рукамі
 РУЦЕ – руки

С

СВАДИХ – пасварыўся.
 СЕ – вот; эта.
 СЕ БО – бо эта.
 СЕДМИЦА – семь дзён, тыдзень.
 СЕЛО – поля.
 СЕЛЬНЫЙ – полявы.
 СЕНЕ – шаты (клічны склон)
 СЕЯ – этой
 СИЦЕ – так
 СКИМЕН – малады леў, ільвяня.
 СРЕТЕНИЕ – сустрэча.
 СТЕЗЯ – трапа, вузкая дарога.
 СТИХИРА – пахвальная песня ў гонар сьвята альбо сьвятога.
 СТРАННА – таямнічая, вандроўная, недатычная.
 СТРАННО – таямніча, невыглумачальна.
 СТРАННЫЙ – вандруючы.
 СТРАСТЬ – пакута; запал.

СТУДНЫЙ – ганебны.
СЫЙ – існы, наяўны

Т

ТАЯЖДЕ – тое ж самае.
ТВОЕЯ – тваёй.
ТЕБЕ – цябе.
ТЕКУ – бягу
ТЕМ (ТЕМЖЕ) – таму.
ТИ – цябе.
ТЛЯ (ТЛЕНИЕ, ИСТЛЕНИЕ) – псаваныне, разбурэнъне; першародны грэх.
ТОКМО – толькі.
ТОЧИЮ – толькі.
ТОЩНО – старанна, дбайна.
ТОЯ – той
ТРЕБУЮ – патрабуючы.
ТРОПАРИ ТРОИЧНЫЕ – трапары ў гонар Прысьвятой Тройцы.
ТРОПАРЬ – кароткая пахвальная песнья ў гонар сьвята або съвятага.
ТУНЕ – дарма.
ТИЩИ – ні з чым.

У

УБЛАЖАТИ – усладзяць.
УБО – итак, следовательно
УГЛЕБАТИ – тануць.
УДЕСЫ – члены цела
УНЕ – лепш.
УСРЕСТИ – сустрэць.
УСТАВИ СТРЕМЛЕНИЕ – спыні паток.
УЩЕДРИТИ – рабіць міласэрднасць, шчадрыць.

Х

ХАНАНЕЯ – хананэянка
ХУДОЙ – кепскі, злы.

Ц

ЦАРЕВИ – цару, уладару.

Ч

ЧАЮ – чакаю.
ЧЕСТНЫЙ – годны, каштоўгы.
ЧЕТЫРЕДЕСЯТНИЦА – саракадзёны пост прад Пасхай.

Ю

Ю – яе.
ЮЖЕ – якую.

Я

Я – іх.
ЯЖЕ – якая, якія, якіх.
ЯЗЫК – народ
ЯКО – як, таксама, як так, што.
ЯКО АШЕ – калі б, калі.
ЯКОВЫЙ – якой.
ЯКОЖЕ – як, калі б.
ЯМ – спажываю ежу.

